

Zjištění projektu TRIPS: Problémy s identifikací obětí obchodování s lidmi mezi držiteli mezinárodní ochrany

V rámci Evropského projektu TRIPS se neziskové organizace z Francie, Itálie, Irska, Belgie a České republiky zabývají tím, jak co nejlépe zajistit potřebnou pomoc a dostupnou péči uprchlíkům, jež jsou držitelé mezinárodní ochrany a zároveň byli obchodováni.

Základním předpokladem pro to, aby mohla být těmto osobám poskytnuta pomoc na základě jejich specifických potřeb, je nutné držitele mezinárodní ochrany identifikovat jako oběti obchodování. Z dosavadních zjištění, která vyplynula z analýzy v rámci projektu TRIPS v České republice však vyplynulo, že identifikace obětí obchodování představuje značnou výzvu. A to nejen ve fázi, kdy se jedná již o úspěšné držitele mezinárodní ochrany, ale rovněž ve fázi azylového řízení, kdy se jedná o žadatele o mezinárodní ochranu a Ministerstvo vnitra má zkoumat jejich azylové důvody. Jak dále vyplynulo z analýzy v projektu, ačkoliv se může jednat o žadatele o mezinárodní ochranu, kteří byli obchodováni, jako důvod udělení mezinárodní ochrany těmto osobám jsou označeny jiné skutečnosti.

Pokud však není osoba identifikována jako oběť obchodování s lidmi již v azylovém řízení, snižuje se pravděpodobnost, že by byla následně identifikována po udělení mezinárodní ochrany.

Důvodů, proč k problémům s identifikací obětí obchodování dochází, může být několik.

Jedním z nich je nedostatek relevantních dat. Ministerstvo vnitra neshromažďuje data týkající se držitelů mezinárodní ochrany, kteří byli obchodováni. Nevíme tedy ani, kolik držitelů mezinárodní ochrany již bylo jako oběti obchodování identifikováno. Na nedostatečná statistická data týkající se problematiky obchodování s lidmi upozornila např. i Expertní skupina pro potírání obchodu s lidmi (GRETA). Data o obchodování s lidmi se omezují zejména na trestní vyšetřování. V současné době je zajištění lepšího shromažďování dat o obětech obchodování součástí Národní strategie boje proti obchodování s lidmi na období let 2020-2023. Lze tedy očekávat určité zlepšení.

Dalším důvodem může být, že nedochází k předávání informací o obětech obchodování mezi Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, který posuzuje azylové žádosti a Správou uprchlických zařízení (SUZ), která poskytuje žadatelům a držitelům mezinárodní ochrany ubytování a pracuje s klienty v rámci Státního integračního programu (SIP). V případě, že v rámci SIP spolupracuje klient namísto se SUZ s některou z nevládních organizací, je situace obdobná. K předávání těchto informací nedochází z důvodu ochrany osobních údajů držitelů mezinárodní ochrany. Je tedy na samotných držitelích mezinárodní ochrany, zda budou se sociálním pracovníkem či pracovnící, kteří s nimi dělají úvodní pohovor, sdílet skutečnosti týkající se obchodování s lidmi. Bude přitom hodně záležet na motivaci a citlivosti sociálních pracovníků a na jejich vzdělání v problematice obchodování s lidmi, neboť skutečnost, zda se nemůže jednat o oběť obchodování, se nezjišťuje automaticky. Nadto se SIPu neúčastní všichni, jež mezinárodní ochranu obdrží. Je tedy možné, že pokud by se jednalo o člověka, který byl obchodován, nikdo z orgánů státní správy tuto informaci nezjistí.

Dalším z důvodů je pak i skutečnost, že řada žadatelů, včetně obětí obchodování s lidmi, nedokončí v České republice azylové řízení. Často je to z důvodu délky řízení, které může v

první instanci před Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra trvat i 1 až 2 roky. Česká republika byla přitom zemí s nejnižším procentem úspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu v EU a to nejen v roce 2020, ale i v předchozích letech. Šance získat zde mezinárodní ochranu je tedy statisticky velmi nízká. V případě negativního rozhodnutí následuje řízení před soudy, které může trvat rovněž další rok i více let. Roky života v nejistotě pak činí zranitelné žadatele, včetně obětí obchodování, ještě více zranitelnými a situaci nakonec řeší např. předčasným ukončením azylového řízení a odchodem ze země.

Identifikace jak žadatelů, tak držitelů mezinárodní ochrany jako obětí obchodování s lidmi je přitom stěžejní, neboť otevírá přístup k pomoci ze strany státu a zajištění potřebné specifické péče, včetně psychologické a sociální pomoci či zajištění bezpečného ubytování.

Od roku 2015 se Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, jehož cílem je podpora a zajištění bezpečnosti pravděpodobných obětí obchodu s lidmi, které se rozhodnout poskytnout svědeckou výpověď před orgány činnými v trestním řízení, zúčastnil pouze jeden žadatel o mezinárodní ochranu. V rámci programu je přitom obchodovaným žadatelům i držitelům mezinárodní ochrany nabízena široká škála specifických služeb.

K lepší identifikaci obětí obchodování s lidmi mezi držiteli mezinárodní ochrany jistě může přispět potřebné vzdělávání všech zúčastněných subjektů. Jedním z výstupů projektu TRIPS bude také praktická Příručka určená všem pracovníkům a pracovnícím, kteří se ve své práci mohou s oběťmi obchodování v rámci azylového procesu setkat, a také širší odborné veřejnosti, kterou tato problematika zajímá. Cílem příručky je poskytnout základní informace o této zranitelné skupině, jak s ní pracovat a mimo jiné i praktický návod, jak oběti identifikovat. V návaznosti na vydání příručky bude OPU pořádat školení, aby si získané informace pracovníci osvojili a vyzkoušeli v praxi.

Tento článek byl zpracován jako součást projektu TRIPS – identifikace specifických potřeb obchodovaných držitelů mezinárodní ochrany Organizací pro pomoc uprchlíkům. Je součástí série článků projektu TRIPS zpracovávaných jednotlivými partnerskými organizacemi: [Churches' Commission for Migrants in Europe](#), [Immigrant Council of Ireland](#), [Italian Council for Refugees](#), [Organizace pro pomoc uprchlíkům](#).

Pro více informací o Evropském projektu TRIPS zde: <https://www.opu.cz/cs/2020/01/projekt-trips-identification-of-trafficked-international-protection-beneficiaries-special-needs-aneb-projekt-na-podporu-integrace-obchodovanych-drzitelu-mezinarodni-ochrany/>

Co-funded by the European Union

Obsah tohoto článku reprezentuje pouze názor autora/ky, který/á je za něj zodpovědný/á. Evropská komise nenese žádnou odpovědnost za způsob využití informací, které tento článek obsahuje.